

Journal of Analytic Divinity
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/jad>
E-ISSN: 2602-3792
7/2 (Aralık/December 2023), V-VIII.

Kıymetli Okurlar;

Journal of Analytic Divinity Dergisi, kurulduğu günden bu tarafa akademisyenlerin emanetleri olan çalışmalarını titizlikle bazı ilkeler etrafında sürdürmektedir. Bu ilkeler;

Kaliteli İçerik Üretimi: Dergi, Temel İslam Bilimleri, Felsefe ve Din Bilimleri, İslam Sanatları ve Tarihi alanlarında kaliteli araştırma makaleleri yayınlamaya devam etmektedir.

Çeşitlilik ve Kapsam: Dergi, farklı disiplinlerden gelen çeşitli araştırma makalelerine yer vererek alanında geniş bir kapsam sunmaktadır. Bu, derginin okuyucu kitlesini artırdığı gibi bilhassa genç akademisyenlere imkan tanınmasını önemli görmekteyiz.

Uluslararası İşbirliği: Dergi, uluslararası alanda tanınmış bilim insanlarıyla işbirliği yaparak, uluslararası düzeyde daha geniş bir kitleye ulaşmaya gayret etmektedir. Hemen her sayıda yabancı yazarlardan da makaleler yayımlanmaktadır.

Açık Erişim Politikası: Dergi, açık erişim politikasını sürdürmekte ve her hangi bir ücret talep etmemektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Çift körleme hakem değerlendirme uygulamasını titizlikle sürdürürerek, makalelerin kalitesini ve güvenilirliğini sağlamaya gayret etmektedir.

İntihal Kontrolü: Dergi, intihali engellemek için etkili bir intihal kontrol sistemi kullanmaktadır.

Hızlı İnceleme Süreci: Makalelerin hızlı bir şekilde değerlendirilmesi ve yayımlanması, derginin akademik dünyada etkili bir rol oynamasına katkı sağlamaktadır. Bunun için bütün aşamalarda oldukça hızlı ve her zaman makale kabule açık bir uygulama benimsenmektedir.

Endeksleme: Dergi, farklı endeksleme platformlarına kabul edilmiş ve sürekli olarak bu endeksleme hedeflerini güncellemektedir.

Her yayın döneminde bu amaçlar etrafında süreçleri biten çalışmalar bilim dünyasının gündemine taşınmaktadır. 2023 yılının kış dönemi sayısı olan dergimizin 7. cilt 2. sayısında 6 adet Türkçe araştırma makalesi yayımlanmaktadır. Bu yayınları kısaca özetlersek;

Dergimizin bu sayısında ilk çalışma, Prof. Dr. Mehmet Türkeri ve Esin Karaüzümcüoğlu tarafından 6 Şubat 2023'te Kahramanmaraş'ta meydana gelen büyük depremlerin ardından devlete bağlı sosyal yardım kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının çağrılarına odaklanarak Twitter ve diğer platformlarda paylaşılan verileri ele almaktadır. Ancak, olumlu gelişmelerin yanı sıra, birçok yeni medya platformunda gazetecilik meslek etiği ve iletişim etiği ihlalleri yaşanmıştır. Türkeri ve Karaüzümcüoğlu, özellikle doğruluk, haber ile reklamın ayrılması, mahremiyete saygı ve nefret söyleminden kaçınma ilkelerine odaklanarak bu etik ihlalleri vurgular. Google arama sonuçları ve örneklem seçimiyle belirlenen haber siteleri ve Twitter örnekleri üzerinden doküman analizi yöntemi kullanılarak yapılan çalışma, Kahramanmaraş depremleri bağlamında yeni medyada yaşanan etik sorunlara dikkat çekmeyi ve genel olarak etik değerlere vurgu yapmayı amaçlamaktadır.

Zeynep Oktay ve Şükran Fazlıoğlu'nun yürüttüğü ikinci çalışma, 1960'lı yıllardan itibaren tasavvuf ve romanın birleşimini ele alarak tasavvufi roman ya da tasavvuf içerikli roman olarak literatürde yer bulan bir alt türü incelemektedir. Oktay ve Fazlıoğlu, tasavvufi romanlarda kullanılan sembollerin önemini vurgulayarak, bu romanlarda kullanılan sembollerin tasavvufi bakış açısına sahip olduğunu belirtirler. Araştırma, özellikle Arap Edebiyatındaki tasavvufi romanları ele alarak, Mağrib coğrafyasının bu türde zengin bir malzeme sunduğunu ifade eder. Ancak, tasavvufi romanlardaki sembolere dair yapılan araştırmaların eksikliğine dikkat çeker. Çalışmanın amacı, bu eksikliği gidermek ve tasavvuf içerikli Megaribe romanlarındaki sembollerin analizini yaparak alandaki bu boşluğu doldurmaktır. Oktay ve Fazlıoğlu'nun çalışması, 'amaçlı örnekleme' yöntemiyle altı roman üzerinden seçilen semboller üzerinde odaklanır; kuş, kadın, içki, kadeh, ayna, harf, sayı, çöl ve mecazî kelime. Bu sembollerin analizi, Megaribe tasavvufi romanlarında açıkça ifade edilenlerin yanı sıra dolaylı olarak ifade edilenlerin de izini sürerek elde edilen sonuçları değerlendirir.

Erva Nesibe Kuloğlu'nun yürüttüğü üçüncü araştırma, İmam Hatip Liselerinde eğitim gören öğrenciler arasında umut ve dindarlık arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen çalışma, Bartın Şehit Mustafa Yaman Anadolu Lisesi ve Bartın Erkek İmam Hatip Lisesi'nde son sınıf öğrencileri arasında yapılan görüşmeleri içermektedir. Toplam 42 katılımcı ile gerçekleştirilen görüşmeler, umut düzeyleri, dindarlık algıları ve inanç-umut ilişkisi olmak üzere üç ana tema etrafında odaklanmıştır. Araştırma, katılımcıların umut düzeylerinin aile, çevre, din, hayaller, hedefler ve geleceğe bakış açıları gibi faktörlerden etkilendiğini ortaya koymaktadır. Özellikle ailenin, katılımcıların umut düzeylerini belirlemede önemli bir etken olduğu ve bu katılımcıların diğerlerine göre daha net ve kararlı hedefler belirlediği, umutsuzlukla mücadelede başarılı stratejiler

geliştirebildiği bulguları dikkat çekmektedir. Katılımcıların umutsuzluk anlarında dinî pratiklere başvurdukları ve inanç-umut ilişkisini namaz, dua, ahiret inancı, dinin rehabilite edici fonksiyonu ve tevekkül inancıyla kurdukları gözlemlenmiştir. Dindarlık algılarına yönelik olarak ise ahlaki yönde ele alan tanımlar ve Allah'ın emir ve yasaklarını vurgulayan tanımlar şeklinde iki ana yaklaşım belirlenmiştir.

İbrahim Kurt ve Zeki Salih Zengin tarafından yürütülen dördüncü çalışma, Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı'nın (DİB) din hizmetleri personeline yönelik hizmet içi eğitim kurslarından biri olan Dini Yüksek İhtisas Eğitim merkezlerindeki "ihtisas eğitimi" programını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu eğitim programları, DİB'in nitelikli personel yetiştirmek amacıyla düzenlediği önemli faaliyetlerden biridir. Araştırma, programın Stufflebeam'ın CIPP modeli kullanılarak değerlendirilmesine odaklanmıştır. CIPP modelinin seçilme nedenleri, değerlendirmenin kanıtlama amacı taşımaması ve bilgi sağlama, geliştirme ve karar verme süreçlerine odaklanması olarak belirtilmiştir. Modelin aynı zamanda araştırmacıya esneklik sağlaması ve süreç ve sonuç odaklı değerlendirme yapabilme yeteneği, tercih edilme nedenleri arasında gösterilmiştir. Bu çalışmanın, genel olarak ihtisas eğitimi ve program değerlendirmesi alanındaki literatürdeki eksiklikleri doldurmayı hedeflediği görülmektedir.

Zabihullah Rahmani'nin yürüttüğü beşinci çalışma, Hakîm Senâî-yi Gaznevî'nin "Hadîkatü'l-hakîka" adlı eserinde dinî-tasavvufî edebiyatın gelişimi ve şekillenmesindeki önemli rolüne odaklanmaktadır. Çalışma, Hakîm Senâî'nin eserinde Kur'an-ı Kerîm'den ayetlere yapılan iktibasları inceleyerek, bu sanatın şiirdeki kullanımını ele almaktadır. Hadîkatü'l-hakîka'da sıkça yer alan Kur'an-ı Kerîm ayetlerine lafzî ve manevî iktibaslar üzerinde durularak, bu ayetlerin nasıl kullanıldığına ve eserdeki önemine odaklanılmıştır. Çalışmanın amacı, Hadîkatü'l-hakîka'daki ayet iktibaslarını tespit etmek ve değerlendirmektir. Ayet iktibaslarının tamamı tespit edilerek, bu iktibasların şiirlerdeki bağlamı ve muhtevası analiz edilmiştir. Ayrıca, Hakîm Senâî'nin hayatı ve eserleri de kısaca ele alınarak, çalışmanın temel konusuna bağlam sağlanmıştır.

Raziye Türkan tarafından yürütülen ve derginin bu sayısının son çalışması ise nitel araştırma, Ankara Yenimahalle ilçesinde faaliyet gösteren çeşitli meslek gruplarından 24 esnaf üzerinde iş ahlakı ile dindarlık arasındaki ilişkiyi anlamayı amaçlamaktadır. Çalışmada, esnaflarla gerçekleştirilen görüşmeler üç ana tema etrafında yoğunlaşmıştır: çalışma hayatında temel değerler, din algısı, iş ahlakı ve dini hayat. Bulgular, esnafların çalışma hayatlarında öncelik verdikleri temel değerlerin özellikle dürüstlük ilkesi üzerinde yoğunlaştığını ortaya koymaktadır. Dürüstlük, iş ahlakı ilkeleri ve ahi teşkilatının temel prensiplerini oluşturmaktadır. Katılımcıların din algısına ilişkin bulgular, din kavramının inançla ilgili olduğunu

göstermiştir. Dindarlık, din algısı gibi konular, farklı boyutlarda ele alınmış ve katılımcıların daha çok inanç boyutunda bir din algısına sahip olduğu belirlenmiştir. İş ahlakı ve dini hayat teması altında yapılan incelemede ise, katılımcıların çalışma hayatları ile dini hayatları arasındaki ilişki anlamlı düzeyde çıkmıştır. Katılımcıların din algıları, çalışma hayatlarındaki davranışları üzerinde belirli ölçülerde etkili olmaktadır, ancak bazı durumlarda dini inanç ve kabullerin etkisiz kaldığı da vurgulanmıştır.

Dergimiz, ERİH PLUS, ATLA, DOAJ, İNDEX COPERNİCUS, EBSCO gibi uluslararası alan indekslerinde taranmakta ve her yıl bu indekslerde etki puan değeri artmaktadır. Bu vesileyle yazar ve editör kurulunda görev yapanlara şükranlarımı bir kez daha sunuyorum.

Son olarak bu sayıyı Cumhuriyetin 100. Yılında Cumhuriyeti kuran ve yaşatanların aziz hatıralarına ve Gazze’de hayatlarını kaybeden masum insanlara ithaf ediyoruz.

Editör

Prof. Dr. Özcan GÜNGÖR

(AYBÜ, İF/AYBU, Faculty of Theology) Ankara/Türkiye

(ogungor@ybu.edu.tr) ORCID: 0000-0002-0775-023X

